

Integrationsydelse undergraver skolereformens mål

Hvorfor taber udsatte mennesker til Audi A8, Porsche og BMW?

Af Peter Christensen

Hvad enten der er tale om relevant uddannelse, boliger der er til at betale eller rammer for et socialt liv, oplever Ligeværd et enormt behov for ressourcer og oprigtig opmærksomhed på mennesker med særlige behov. De unge oplever store og absurde forskelle i forvaltningen og dermed mulighederne fra kommune til kommune, forældre fanges og efterlades i et stressende krydsfelt, hvor der skal kæmpes om hvert et komma, og børn risikerer at blive behandlet uden hensyntagen til deres individuelle udfordringer.

De har masser af vilje og motivation, men kan ikke løfte sig af egen kraft til et ligeværdigt liv og en plads i fællesskabet. Når der er opmærksomhed, er det som hovedregel en negativ opmærksomhed baseret på afstraffelse og ikke på reel omsorg. Det er politisk tilførdeligt og acceptabelt at tale på en måde om udsatte mennesker, så der reelt er tale om et kollektivt karaktermord mod en hel befolkningsgruppe. Ligeværd oplever meget sjældent mennesker, der åbenlyst udtrykker at ligeværdighed er ligegyldigt, men når det gælder er det åbenbart lettere at øse midler ud til afgiftslettelser på dyre biler, dette blot som et eksempel, end midler til at sikre ligeværdighed i samfundet.

Så: Hvordan er temperaturen på ligeværdigheden? Ligeværd har i den forbindelse bedt nogle mennesker, der fra forskellige vinkler arbejder i et felt, der berører ligeværdighed, være gæsteskrubenter og levere et debatindlæg. I dette nummer er det Anders Bondo, formand for Danmarks Lærerforening, og Benny Andersen, formand for Socialpædagogernes Landsforbund. Majbrit Berlau, Dansk Socialrådgiverforening, bliver gæsteskrubent i det kommende aprilnummer.

“Alle børn skal blive så dygtige, de kan”. Det var det erklærede formål med den omfattende reform af folkeskoleloven, som trådte i kraft i 2014. En udbredt begrundelse for mange af reformens tiltag var, at folkeskolen skulle være bedre til at bryde den negative sociale arv. Men med nedgangen i lærernes tid til den enkelte elev risikerer reformen at få den modsatte konsekvens. Og en række forringelser af udsatte familiers vilkår vil gøre skolens opgave endnu vanskeligere. Det gælder f.eks. den integrationsydelse, regeringen fik vedtaget i efteråret. Den vil være et direkte bespænd for, at folkeskolen kan lykkes med sin vigtige opgave med at bryde den negative sociale arv.

Alle kan være enige om, at skolen skal gøre eleverne så dygtige som muligt. Det har altid været vigtigt for folkeskolens undervisning – hvad ellers? At skolen ikke nødvendigvis er god nok til at bryde den negative sociale arv er en udfordring, vi skal tage meget alvorligt. Det er stadig et faktum, at forældrenes baggrund i for høj grad er med til at bestemme de unges muligheder efter skolen, hvilken uddannelse de vælger, og hvilke valg de træffer senere i livet. Folkeskolen er ikke bare det sted, hvor eleven møder børn med andre forudsætninger og anden baggrund end sin egen og dermed lærer værdien af forskellighed. Den skal også være stedet, der giver nye muligheder for de elever, der kommer fra en baggrund, som ikke er præget af et højt uddannelsesniveau og ordentlige sociale vilkår. Skolen har en selvstændig opgave i at sikre, at også børn, som kommer fra socialt udsatte familier, får de bedste muligheder for at skabe sig et godt liv.

Dygtige og velforberedte lærere, som har mulighed for at tilrettelægge undervisningen efter den enkelte elevs udgangspunkt, er en vigtig forudsætning for, at folkeskolen får held til at bryde den negative sociale arv. Hvis lærerne presses på tiden og mister muligheden for ordentlig forberedelse og efterbehandling af undervisningen, vil de svageste elever være dem, som først mærker konsekvenserne. I perioden 2009 til 2015 er der blevet 13% færre lærere i folkeskolen, mens elevtallet kun er faldet med 4%. Der til kommer elevernes markant forøgede timetal. Det har ført til, at lærerne mangler tid til den enkelte elev.

Med beslutningen om at indføre en såkaldt integrationsydelse, som er endnu lavere end kontanthjælpen, vil en stor gruppe elever i skolen fremover komme fra hjem, som er præget af decideret fattigdom. Det betyder større vanskeligheder med at blive en del af klassens fællesskab og manglende muligheder for at del-

Anders Bondo Christensen

tage i fritidsaktiviteter. Den vigtige effekt af, at eleverne danner kammeratskaber på tværs af deres sociale baggrund, bliver dermed forringet. Vi ved fra forskningen, at netop den såkaldte "kammeratskabseffekt", hvor elever med forskellige baggrunde danner fællesskaber, er vigtig for at bryde den negative sociale arv. Når de sociale vilkår for en stor gruppe elever pludselig forringes markant, vil det derfor vanskeliggøre folkeskolens muligheder for at bryde den sociale arv. Folkeskolen kan skabe relationer og forståelse på tværs af forskellige opvækstvilkår, kulturer og elevforudsætningen. Men folkeskolen kan ikke lykkes med at nedbringe effekten af negativ social arv, hvis der fortsat gennemføres politiske beslutninger, som øger uligheden i samfundet.

Dertil kommer, at den gruppe elever, som bliver ramt af integrationsydelsen, i forvejen er i en meget udsat position. Vi taler her om børn fra familier, som måske er flygtet fra hus og hjem ofte fra krig og ødelæggelse og med traumatiske oplevelser med i bagagen. Det er en meget stor og vigtig opgave for folkeskolen at

tage godt imod disse børn og gøre dem til en del af et trygt fællesskab. Manglende sproglige forudsætninger for at deltage i undervisningen på normale vilkår og en anden kulturel baggrund og forståelse af, hvad det vil sige at gå i skole, er udfordringer, vi i forvejen kender i folkeskolen. Det er opgaver, som skolen må og skal kunne løfte. Men hvis man fra den ene dag til den anden gennemfører en markant forringelse af en stor gruppe elevers sociale forhold, er der grund til at frygte, at folkeskolen får problemer med at løfte opgaven. Især fordi folkeskolen netop nu er presset på grund af problemer i kølvandet på den omfattende reform.

Som lærere må vi advare mod effekterne af integrationsydelsen. Den store opgave, det er at modtage og integrere elever i folkeskolen, er blevet vanskeliggjort ved at folkeskolens ressourcer er blevet kraftigt reduceret. Med integrationsydelsen risikerer vi at køre en stor gruppe elever, som i forvejen har særlige behov, ud på et sidespor. Det kan ingen – hverken de berørte elever eller samfundet som helhed – være tjent med på længere sigt. ●

Ligeværdighed ER en kerneopgave for velfærdssamfundet

Heldigvis er værdighed nu blevet noget, man taler om. Og som noget nyt – og tiltrængt – er det rykket op på den politiske dagsorden. Men er det nu også LIGE-værdighed? For jeg ser en klar tendens til, at fokus på værdighed er forbeholdt få store grupper som fx 'ældre' eller 'skolebørn'. Blandt andet er kommunerne blevet forpligtiget til at udarbejde værdighedspolitikker for ældreplejen. Et tiltag, som politikerne støtter med op med 1 mia. kr. til implementering.

Det ser jeg meget gerne ske for de udsatte grupper. At der indføres værdighedspolitikker. For hvornår har der sidst været politisk fokus på at sikre en værdig indsats over for mennesker med handicap? Eller sikre en værdig indsats over for misbrugere eller kvinder på kvindekrisecentrene? Og hvornår er der sidst afsat 1 mia. kr. til at sikre en værdig indsats på handicapområdet? Nej, tværtimod bliver mange udsatte faktisk dobbeltramte i disse tider, hvor indsatsen over for udsatte og mennesker med handicap både er underlagt det kommunale udgiftsloft – og samtidig er hjælp til dem heller ikke defineret som kernevelfærd.

Her er virkelig tale om mennesker, som mister muligheden for at mestre eget liv, hvis ikke de får socialpædagogisk støtte. De skal bæres ind i samfundet, og de skal inkluderes i fællesskabet. Det kræver, at der er politisk vilje til sikre ordentlige rammer og vilkår for den socialpædagogiske indsats. Og nej; det handler ikke bare om, at der skal sendes penge. Det handler om at have blik for, hvordan vi bedst muligt kan være med til at sikre, at de udsatte løftes ind i meningsfulde sammenhæng, og det kan fx foregå i et samarbejde med frivillige.

For 12-årige Clara med udviklingshæmning kan det være en ide at få hende ind i fællesskabet i den lokale spejderkreds. Det kræver, at hun motiveres til at komme afsted hver tirsdag fra kl. 18-20, og at hun er indstillet på at tage del i ture og udflugter. Så måske er socialpædagogens opgave her at understøtte Claras venskab med nabodatteren, som også går til spejder. Det kan også være en opgave at ledsage uden for botilbuddet, så 37-årige Trine på trods af spastisk lammelse og hjerneskade kan komme til koncert med sit yndlingsband Kandis. Socialpædagogikken kan også understøtte Peter, der bor hos sine stærkt alkoholiserede forældre, så han udover en anbringelse hos en fagligt dygtig og kærlig plejefamilie også får hjælp til at holde fast i venskaber i skolen.

Måske skal han have hjælp til at invitere sine venner på besøg – eller måske skal han en socialpædagog med, når de første fodboldkampe i en ny sæson begynder.

For vi ved, det gør en forskel for mennesker som Clara og Peter at have gode sociale relationer. Clara og Peter har brug for støtte til at styrke deres relationer til andre end deres socialpædagoger. Her kan den rette faglighed og hjælp være, at socialpædagogen hjælper dem til at opretholde venskaber og lave aftaler med folk i omgangskredsen. For sætter vi ind med den rette faglige indsats, der tager udgangspunkt i deres unikke situation, kan vi støtte Clara og Peter, så også de kan blive en del af fællesskabet i den lokale sportsklub, i spejderforeningen eller det lokale forsamlingshus. Ved at drage civilsamfundet ind og trække på folk i omgangskredsen understøtter vi, at de udvikler og fastholder gode relationer til deres familie og venner. Men de skal selv lege med og være en del af indsatsen. For det giver ligeværdighed, selvbestemmelse - og mange flere muligheder end i dag.

Inklusion - og det at have gode menneskelige relationer – er afgørende elementer og byggesten, når vi skal bygge et ligeværdigt samfund. Det ligger i det socialpædagogiske DNA at tage borgers perspektiv og tænke i nye muligheder og potentiale. Det er med til at udvikle den sociale indsats – og det skal vi stædigt blive ved med. Vi skal og vil også blive ved med at rette politikernes opmærksomhed på, at ligeværd ER en kerneopgave for det danske samfund. Vi skal sikre en værdig indsats for alle, der har brug for samfundets støtte og indsats – og ikke alene nogle få udvalgte målgrupper. ●